

Szabics András Zsolt

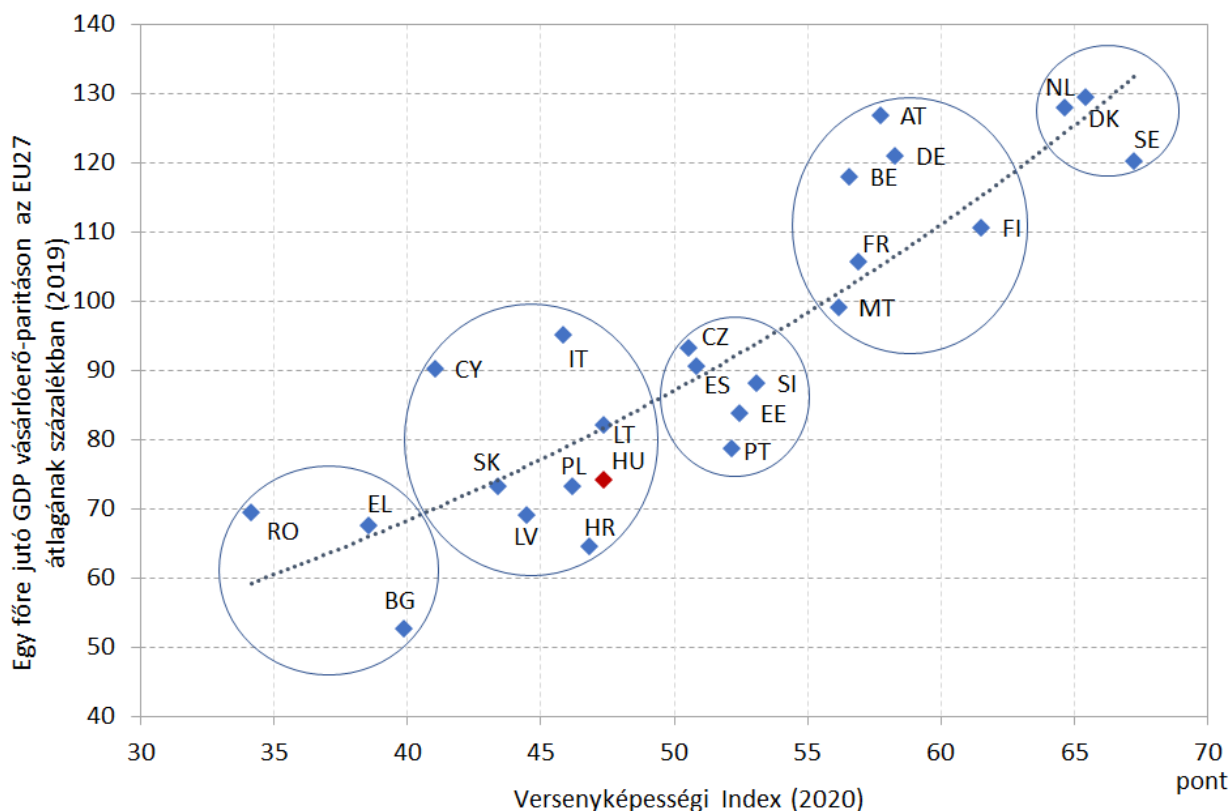
A sikeres felzárkózáshoz teljes versenyképességi fordulat szükséges

A versenyképesség szoros kapcsolatban áll a gazdaság fejlettséggel, mert egyrészt előrejelzi annak várható jövőbeni alakulását, másfelől segít megérteni a jelenbeli fejlettség okait. E kapcsolat azonban nem lineáris. Az MNB Versenyképességi indexét és a gazdasági fejlettséget egyidejűleg vizsgálva az Európai Unióban öt, egymástól jól elkülöníthető országcsoporthoz azonosítható, amelyek között a távolság nem egyenletes. Minél inkább meg kívánja közelíteni a magyar gazdaság fejlettsége a fejlett országokat, annál nagyobb erőfeszítésre van szükség a versenyképesség javulásában. A tartós és egyenletes felzárkózás tehát teljes versenyképességi fordulatot igényel.

Szoros kapcsolat áll fenn egy nemzetgazdaság versenyképessége és gazdasági fejlettsége között. A versenyképesség mérésének egyik fő célja éppen az, hogy segítsen megérteni egy nemzetgazdaság növekedési lehetőségeit, gazdasági potenciálját. A versenyképesség tehát egyfelől megelőlegezi a fejlettség alakulását, másfelől tükrözi a jelenbeli fejlettség okait. Nincsen közös mérőszáma a két mutatónak, de az egyes országok relatív helyzete a két skálán lehetővé teszi a kapcsolat számszerű érzékelését is. A versenyképességi rangsorok eredménye általában hasonló képet mutat, mint az országok fejlettségbeli, azaz az egy főre jutó GDP-t mutató rangsora.

Az MNB Versenyképességi Index és a gazdasági fejlettség között valamennyi vizsgált ország esetében erős pozitív összefüggés figyelhető meg (1. ábra). Az Európai Unió országai öt, egymástól jól elkülöníthető csoportba sorolhatók versenyképességi pozíciójuk és gazdasági fejlettségük szerint. A legjobban teljesítő országok között találjuk Svédországot, Hollandiát és Dániát, ezek az országok kiemelkednek az EU27-ek közül a versenyképességi rangsorban és az egy főre jutó GDP-ben elfoglalt helyezésük alapján. Sorrendben a második csoportba tartoznak a fejlett nyugat-európai országok, köztük Németország, Franciaország és Ausztria is. Az őket követő harmadik csoportba a fejlettebb térségbeli országok sorolhatók, például Észtország, Csehország és Szlovénia. A negyedik csoportban foglalnak helyet a régiós országok, Magyarország mellett Lengyelország és Szlovákia is. Az utolsó csoportba azok az országok (Görögország, Románia, Bulgária) sorolhatók, ahol számottevő lemaradás azonosítható a versenyképesség és a fejlettség területein.

1. ábra: Az MNB Versenyképességi Index és a gazdasági fejlettség kapcsolata

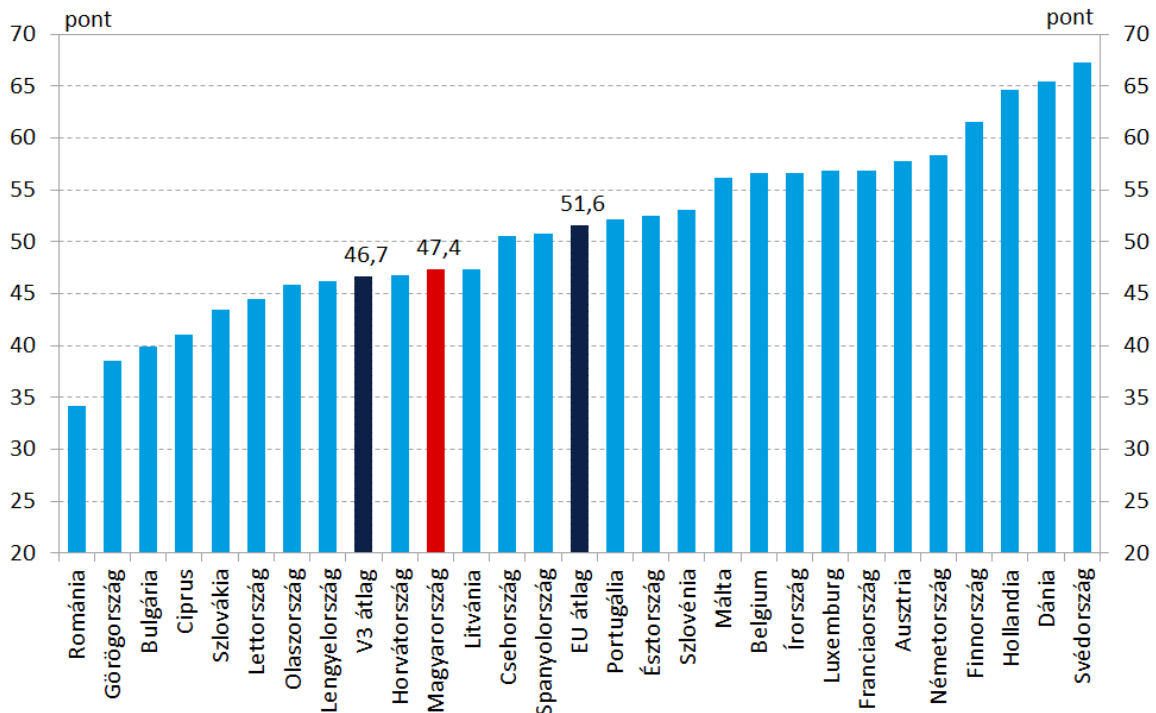

Megjegyzés: Írország és Luxemburg egy főre jutó GDP értékei kiugró értékek, így nem kerültek feltüntetésre az ábrán. Az EU-nak már nem tagja az Egyesült Királyság, ezért nem szerepelnek az ábrán.

Forrás: Eurostat, MNB.

Magyarország is hasonló helyet foglal el a két mutatóban: a Versenyképességi indexben 18., míg az egy főre jutó GDP-jét tekintve 20. az uniós országok között. A Versenyképességi Index összesített eredménye szerint a 27 EU tagország közül Magyarország 47,4-es értékével a 18. helyezést érte el, amely teljesítménnyel a V3 országok átlagos értékét megelőzte hazánk, viszont az EU átlag eléréséhez további erőfeszítések szükségesek. Az Unió országait fejlettségük alapján sorba rendezve a magyar pozíció európai összevetésben nagyon hasonló képet mutat a Versenyképességi Index által mutatotthoz. Az uniós ország között Magyarország a 20. helyen állt 2019-ben, az EU27 országok átlagos egy főre jutó GDP-jének 74,2 százalékos értékével.

2. ábra: Az MNB Versenyképességi Index összesített eredményei (2020)

Megjegyzés: Az EU-nak már nem tagja az Egyesült Királyság, ezért nem szerepel az ábrán. Amennyiben az Egyesült Királyságot is számításba vesszük, akkor Magyarország a 19. helyezést érné el.

Forrás: MNB.

A fejlettség és versenyképesség vizsgálatával kialakított 5 európai országcsoportok között nem egyenletesek a távolságok, így az országcsoportok közötti előrelépést csak fokozott versenyképességi javulással valósítható csak. A versenyképesség javulása a gazdasági fejlettség emelkedését is maga után vonja a jövőben, azonban a versenyképességi rangsorban az előrehaladásnál nem egyenletesek a lépcsőfokok. Az egymástól jól elkülöníthető országcsoportok, és azon belül maguk az egyes országok sem egyenletes távolságra helyezkednek el egymástól. Az országcsoportokon belül az előrehaladáshoz a versenyképességi index kisebb mértékű emelkedése is elegendő lehet, viszont egy új, magasabb fejlettségi szinten lévő országcsoportba kerüléshez nagyobb mértékű javulásra van szükség.

Magyarország a versenyképessége kisebb javulásával is léphet egyet előre a versenyképességi rangsorban, azonban a térségbeli fejlettebb országok utoléréséhez több erőfeszítést kell tenni, például a digitalizáció, a zöld gazdaság és a humán tőke területein. Az MNB Versenyképességi Indexet alapul véve Magyarország már

minimális, 0,1 pontos versenyképesség-javulással is megelőzheti Litvániát, bár a litván gazdaság versenyképességét mutatja, hogy a koronavírus-járvány alatt, 2020 második negyedében a litván GDP mindössze 4 százalékkal csökkent éves alapon. Közepes időtávon Magyarország számára a cél a 2. ábrán szereplő középső országcsoport, a térségbeli fejlett országok utolérése és megelőzése, ami azonban a Versenyképességi indexben 3–6 pontnyi javulást igényel.

Európa legfejlettebb térségeinek utolérése teljes versenyképességi fordulatot igényel Magyarországon. A Versenyképességi index alapján a fejlett nyugat-európai országok (2. országcsoport) átlaga több mint 10 pont távolságra van hazánk előtt, amelynek utoléréséhez teljes versenyképességi fordulat esetén is több évre van szükség. Ez a teljes versenyképességi reform azonban feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a gazdasági fejlettség terén is felzárkózzunk Európa legfejlettebb országaihoz. Ennek eléréséhez az állami és magánszektor digitalizációjában, a zöld és körforgásos gazdaság kiépítésében, illetve a humán tőke fejlesztésében kell további jelentős előrelépést elérni.

„Szerkesztett formában megjelent a portfolio.hu oldalon 2020. december 3-án.”